

Pravice pacientov

Osnovna načela pravic pacientov so zapisana v Deklaraciji o pravicah pacientov v Evropi, ki jo je leta 1994 sprejela Svetovna zdravstvena organizacija (WHO). Pravice pacientov poudarja tudi Ljubljanska listina o reformi zdravstvenega varstva, sprejeti na konferenci Svetovne zdravstvene organizacije, leta 1996 v Ljubljani.

Privolitev bolnika je pogoj za vsakršen medicinski poseg ali negovalni postopek. Bolnik ima pravico zavrniti ali prekiniti medicinski ali negovalni postopek. O možnih posledicah zavrnitve pa moramo bolnika skrbno poučiti. V primeru, da bolnik ne more izraziti svoje volje in je medicinski poseg ali negovalni postopek nujen, se ukrepa kot, da je bolnik privolitev dal (upoštevamo njegove prejšnje izjave). Upoštevamo pooblastila bolnikovega pravnega zastopnika (če ga ima). Za shranjevanje in uporabo sestavin človekovega telesa je potrebna pisna privolitev bolnika. Kadar bodo ti deli telesa uporabljeni v postopku diagnoze, zdravljenja in zdravstvene nege za tega bolnika lahko postopamo, kot da je bolnik privolitev dal. V zdravstvenih ustanovah, ki so učna baza, je potrebno dobiti pisno privolitev bolnika za sodelovanje v učnem procesu. Pisna privolitev je potrebna tudi za sodelovanje v znanstveno-raziskovalnem delu. Raziskave ne smejo vključevati bolnikov, ki niso možni izraziti svoje volje (lahko jo v njihovem imenu izraža pravni zastopnik), razen če bi bila preiskava v prid bolnika. Osebo, ki ni zmožna privolitve, smemo v raziskavo vključiti le, če sta tveganje in obremenitev zanjo kar se da majhna, vrednost raziskave pa zelo velika.

Obveščenoost Informacije o zdravstvenih storitvah morajo biti na voljo vsem. Bolnik ima pravico, da je popolnoma seznanjen s svojim zdravstvenim stanjem, vključno z medicinskimi podatki o svoji bolezni, s predlaganimi medicinskimi postopki, z njihovimi koristmi in močnimi tveganji, z alternativnimi posegi in posledicami opustitve zdravljenja, z diagnozo, prognozo in napredovanjem zdravljenja ter z negovalnimi postopki. Izjemoma lahko bolniku zamolčimo podatke, če imamo močne razloge in menimo, da bi mu to povzročilo resno škodo brez očitnih pozitivnih učinkov. Podatke moramo bolniku sporočiti na primeren način, ki ustreza njegovi sposobnosti razumevanja, s čim manjšo uporabo strokovnih izrazov (po potrebi pomoč prevajalca). Bolnik ima pravico, da mu zamolčimo podatke na njegovo izrecno prošnjo. Bolnik ima pravico izbire osebe (če sploh koga), ki bo v njegovem imenu seznanjen s podatki. Bolnik mora imeti možnost, da zaprosi za mnenje drugega strokovnjaka. Ob sprejemu v zdravstveno ustanovo mora biti bolnik seznanjen z identiteto in strokovnim statusom zdravstvenih delavcev, ki bodo zanj skrbeli ter o utečenih postopkih, ki se nanašajo na njegovo bivanje in oskrbo v ustanovi. Bolnik sme zaprositi in dobiti pisni povzetek svoje diagnoze, zdravljenja in zdravstvene nege ob odpustu iz ustanove.

Zaupnost in zasebnost Vsi podatki o zdravstvenem stanju bolnika in drugi osebni podatki so zaupni, celo po smrti bolnika. Zaupne podatke lahko razkrijemo le, če da bolnik jasno privolitev. Vsi podatki o bolniku morajo biti zaščiteni. Tudi sestavine, od koder bi lahko dobili podatke o bolniku, morajo biti zaščitene. Bolnik ima pravico do vpogleda v celotno svojo zdravstveno dokumentacijo (pravica do kopije). Vmešavanje v zasebno in družinsko življenje bolnika ni dovoljeno, razen v primeru, če imamo za to privolitev bolnika in je potrebno za diagnostiko, zdravljenje in zdravstveno nego bolnika. Medicinski poseg in negovalni postopek lahko opravimo le z upoštevanjem in spoštovanjem zasebnosti bolnika. Izvršimo ga le v prisotnosti oseb, ki so za to potrebne, razen če bolnik privoli ali želi drugače. Bolnik ima pravico do prostorske in zvočne zasebnosti.

Zdravljenje in zdravstvena nega Če je oblika posebnega zdravljenja na voljo v omejeni količini, mora izbira bolnika temeljiti na zdravstvenih kriterijih brez razlikovanja. Bolnik ima pravico do izbire in spremembe lečečega zdravnika, osebja in ustanove, če to ustreza delovanju sistema zdravstvenega varstva. Bolnik ima pravico do obrazložitve, preden ga premestijo v drugo ustanovo (pristanek te ustanove, da bolnika sprejme) ali odpustijo domov. Bolnik ima pravico do spoštljivega ravnanja v procesu diagnostike, zdravljenja in zdravstvene nege (spoštovanje njegovih kulturnih, religioznih ter drugih vrednot). Bolnik ima pravico do podpore s strani družine, sorodnikov, prijateljev, verskih predstavnikov. Bolnik ima pravico, da mu lajšajo trpljenje, kolikor to omogoča trenutna raven zdravja. Vsakdo ima pravico do zdravstvene nege, ki jo potrebuje (v skladu s finančnimi, človeškimi in materialnimi sredstvi, ki so na voljo v družbi). Bolnik ima pravico do kakovostne zdravstvene nege (visoka stopnja humanosti in tehnične opreme). Bolnik ima pravico do kontinuirane zdravstvene nege s sodelovanjem vseh oseb in ustanov, ki so vključene v njegovo zdravljenje, diagnostiko in zdravstveno nego. V kolikor stanje to zahteva, morajo biti po odpustu domov bolniku na voljo ustrezne službe za nadaljnjo oskrbo in zdravstveno nego. Bolnik ima pravico do humane zdravstvene nege med umiranjem in do dostojanstvene smrti.

Pravica do ugovora Če bolnik meni, da njegove pravice niso bile upoštevane, mora imeti možnost pritožbe. Bolnik ima pravico do temeljitega, pravičnega, učinkovitega in takojšnjega obravnavanja pritožbe in obvestila o izidu.